

Станіславівський

ГЛОС

Урядовий часопис Повітової Української Національної Ради.
Виходить у второк і п'ятницю.

Друк: Українське Пресове Бюро.

Начальний редактор: Михайло Губчак.

Редакція
і Адміністрація:
Станіславів,
ул. Голуховського
ч. 2. (даних Експозитура)

Ч. телефону 170.
Рукописів редакція
не повертає.

Передплата:
Місячно . . . 2— К.
Чвертьрічно . . . 6— К.
Піврічно . . . 10— К.
Один примірник
коштує в Станіславові 40 сот.

Ціна оголошень:
Рядок петитовий 60 с.
В наддранні . . . 1— К.
В оповістках . . . 1'00 К.

Україна горою!

Wir müssen müssen vorwärts gehn.
Wie Wahn, und Trug auch toben;
Uns hat zum Himmel aufzuehn,
Gott selbst das Haupt erhoben!
Denn wank' und fall' es links und rechts,
Wir sind unsterblichen Geschlechts:
Das Vaterland ist oben!

Voss.

Динни числимо, які проз нас перелять, важливі динни будови державного українського життя, динни наших думань передовиків і тяжкої долі членів нашого народу.

Велику силу преважних питань складає розв'язувати, питання, проти яких треба мати смілість, ступити до них і розібрати їх, щоб добро нашої молоді держави потерпіло та щоби наш сотки до варварськи гноблений нарід викав всі належні йому на землі права, а рівночасно, щоби національні меншости були вдоволені гарантією строгої справедливості.

Сотки літ гноблений нарід скинув наслідок ярмо із своїх пліч і вдихнув свободнійше на волі.

Нам тепер ніяка праця не важка, ми люди терплять навіть найбільшій несправедливості, знесилюють ся, потом замирюють ся, упадають під тягаром несправедливості, але з саможертвою все перетерять.

Дивіть ся на українського землеміра, з якою він зажерливістю гавгаючи робить своє діло, дивіть ся на українського вояка, з яким жорстоким поглядом очей він сповняє своїми кази своєї старшини, дивіть ся на українського мужицтва, яке радо йде на кожен заклик і пособляє своїй українській владі всякими середниками.

З нас без виїмки свідомий кожен, що розходить ся тепер о нас самих, о подіпшене буття на цілі грядучі по нас віки, що тепер хвиля, коли рішавсь ся наша доля: чи маємо дальше гнути по рабськи спину перед грабіжним наїздником, чи піти ясному сонцю Волі на зустріч.

Хвиля грізна, а ворог не спить! Чи чуєте? Він дальше неоправно й доси промишляє в укритті, як післати з засідки смертоносну стрілу нашій державності, він слухав, де трава росте і нові кайдани готув на Вашого вольного духа!

Не вдасть ся найлютішому нашому ворогови братови лукавий намір, ми гордого карку не вгнемо, ми як вільні соколи в гору полинемо, бо дух наш міцний, крицевий, наша воля стальна, а єдність на дорозі до осягнення найсвятішого ідеалу робить нас ціпкими, могучими, непоборними!

Слава всім нашим робітникам ширим — кажемо за поетом — слава всім, що в забуттю на всі клясові й партійні різниці поєднали ся в цілі заведення ладу і спокою в нашій державі, тямлячи, що до спільного Щастя у власній державі необхідно кожному приложити цеголку до її будови.

В нас ні крихти зневіри, з нас кожен сильний духом, від найнижшого до найвисшого одна в нас народня душа.

Ми мусимо піти в перед!
Наш шлях тернистий, але ціль — ясне сонце, України вінець золотий!
Ми вдивлені в сяйво дня, яке йде на нас!
В гору хоругов!

Впаде один, другий поблизу нас, але наш нарід безсмертний, досягне свого.

Рідний край горою!

Переняйте влади на Галицькій Україні
в руки Укр. Національної Ради.

Львів.

На повнім засіданні Укр. Нац. Ради в неділю 10. с. м. о год 1^{1/2} по пол. назначено правительство Західно-української Держави в такому складі:

Голова Секретаріату і секретаріят фінансових справ: др. Кость Левицький, секр. внутрішніх справ: др. Льонгин Цегельський, секр. заграничних справ: др. Василь Панейко, секр. торгівлі і промислу: Ярослав Литвинович, секр. віроісповідань: Олександр Барвінський, секр. освіти: (необсаджено) — тимчасово заступав Олександр Барвінський, секретар суспільного здоров'я: др. Іван Куровець, секретар військових справ: отаман Дмитро Вітовський, секр. праці і суспільної опіки: Антін Чарнецький, секр. публичних робіт: др. Іван Макух, секр. земельних справ: др. Стефан Баран, секр. судівництва: др. Сидір Голубович, секр. шляхів: Іван Мирон, секр. почт і телеграфів: Олександр Пісецький.

В склад Державного Секретаріату входить кожодчасний голова, зглядно заст. голови Українського Харчового Уряду (тепер: др. Стефан Федак).

На тім самім засіданні повна Українська Національна Рада перед

Львівський обласний

№ 761

зложенням приречення Державного Секретаріату односторонньо прийняла отсе внесені д-ра Романа Перфецького і товаришів:

Українська Національна Рада як найвища власть українських земель
бувшої австро-угорської монархії
в змаганню до здійснення національного
ідеалу всього українського народу
поручає Державному Секретаріату
поробити потрібні заходи для зеди-
нення всіх українських земель в одну
державу.

Після того в передавдівціо-нальній салі бувшого намісництва відбув ся важний правно-державний акт, а саме приречення Державного Секретаріату — рівне присязі, до рук сивоголового народного провідника проф. Юліана Романчука.

В святі взяли участь крім уряду представники війська, Генеральної Команди, громадських організацій, світа наукового, літературного й ин.

На мурах міста Львова появилася дня 6. с. м. відозва „До польського населення міста Львова“, в якій між иншим каже ся:

Дня 10. жовтня с. м. український народ через своїх висланців з цілого краю на установчих зборах у Львові ввів в життя сьогодні загально признану й побідну засаду національного самоозначення. Право й легітимацію на се має на основі:

1. Загально прийнятої зяяви президента Вільсона;
2. цісарського маніфесту з 15. жовтня с. р.;
3. ухвали австрійського правительства;
4. внесення польських послів у справі мира (Тертіля, Дашинського, Гломбінського й тов.).

Провідною думкою тих усіх вище згаданих історичних актів є признане права рішення про державно-політичну суверенність більшости горожан даної території.

Спираючись на се, Українська Національна Рада дня 1. листопада с. р. обняла на українській території бувшої Австро-Угорщини суверенну державну владу.

Горожани! Ніхто з вас чейже не може заперечити, що так звана Східна Галичина, політично до 1387 р. була українською (руською), а під етнографічним оглядом в таку до сьогодні і що наслідком того українське населення має право рішати про долю сієї землі — подібно, як Поляки на Шлезьку, не зважаючи на те, що там панують німецькі меншости.

Не заперечуючи існування польської вільности у Львові й розуміючи та добре відчуваючи її почування і потреби, можемо урочисто заявити, що міській самоуправі не грозить ніяка небезпека.

Горожани! Глибокий жаль проїняв увесь український народ в цілім краю, який уже в цілости признав українську державність, коли частина польського населення міста Львова своїм виступом з озброєю в руці відмовляє Українцям того, чого польський народ домагаєть ся на своїх західних окраїнах в імя справедливости й за що бореть ся. Чейже польська більшість населення міста Львова не може згори рішати про приналежність політичну долю землі з величезною українською більшістю.

Українська Національна Рада з своїм маніфестом з дня 19. жовтня б. р. зложила урочисту заяву в справі пошановання прав польських національних меншостей і готова на основі негайного порозуміння з представниками польської суспільности в Українській державі Галичини як найдальше признати їх, найповніше забезпечити й негайно вестити в діло.

Співгорожане Поляки! У наших руках лежить покінчене нещасливої українсько-польської боротьби в хвили, коли оба народи скидають свої кайдани та в своїх осередках Варшаві й Києві кладуть підвалини під дві великі, вільні й могутні держави.

Польські національні добра українська державна власть шанув й охороняє на рівні з українськими. Самоуправа Львова, польські культурні й господарські інституції — все те має в Українській Державі повну правну охорону.

Чортків.

В Чорткові візцевий порядок. Сотник Орбок, обласний командант, сформував окремі відділи війська та переводить систематично розоружене мадярських військових відділів, що повертають ся з України і своїм большевицьким настроєм загрожують порядкови в краю.

Пограничні повіті сповняють величезну задачу оборони перед східною небезпекою.

Як раз переводить ся систематичний побір до війська та є надія, що в сім тижні могли мемо виставити коло півтора тисячки правильного війська.

З України н. Дніпром.

— В наслідок навязання переговорів у справі злуки галицької України з Наддніпрянською в Києві формуєть ся помічний корпус для Галичини. Частина укр. війська наспіли вже до Львова.

— У. Т. А. доносить, що під сю пору українській державности не грозить ніяка небезпека. Дипломатичні круги поінформовані про те, що Англія готова признати Українську Державу й дати їй піддержку для збереження порядку в краю. — Того-ж погляду придержують ся правительства решти держав порозуміння. На Україні нема ґрунту до непорозуміння між обома сторонами, тому тут прийде лебома до порозуміння. Дальше, в певною річю, що Україна дістане заступництво на мировому конгресі, бо Україна вже давно висловила своє непохитне бажанє бути самостійною. Що до будуччини, то не може й бути мови про якусь примусову злуку з Росією. Такий насильний акт був би явно не в інтересах самих держав порозуміння.

— На Укр. Нац. Конгресі у Києві будуть заступлені м. и. Головна Рада Нац. Союзу в цілости, Донщина, Холмщина, Бесарабія, Чорноморщина, Кубань, Крим, Галицька Україна (заступлені всі політичні напрями). Програма конгресу така: 1. Сучасне міжнародне становище та перспективи на будуче. 2) Форми державного будівництва на Україні. 3. Економічна політика на Україні. 4. Аграрна реформа на Україні. 5. Організація військових сил. 6. Народна самоуправа на Україні.

— У. Т. А. 2-го листопада ратифіковано берестейський договір. — Треба було дати аж на розпад Австро-Угорщини, щоби її відповідальні представники виповнили перейняті державою зобовязання.

— Дня 30. жовтня Гетьман прийняв до відома повстане Укр. Держави в Галичині з великим вдоволенем, висловлюючи бажанє, щоби відносини між обома рідними укр. державами були як найтїсніші і найкрасші.

— З Києва доносять, що виїхала до Парижа укр. дипломатична місія, на чолі якої стоїть Могилянський. Перед тим відбула ся довша нарада з міністром закордонних справ Палтовою про завдане укр. місії в Франції.

— В Одесі очікують припливу англійського корабля з представниками Англіїців і Французів для вступлення в зносини з місцевими укр. властями. На кораблі мають ме білий прапор

Роблять ся приготования до зустрічі корабля.

— Франція в схильна до того, щоби Бесарабія дістала ся Румунії. За те Англія каже, що треба перевести плебісцит, одначе необхідно тимчасовою умовою в повне виведене румунських військ, в присутности яких не можна думати про свободне виявлене волі населеня. Справа Бесарабії буде трактована на Нац. Конгресі в Києві.

— Дня 5. падолиста міністерство закордонних справ внесло на розгляд ради Міністрів законопроект про організацію надзвичайної дипломатичної місії до Львова.

Вражіння з села.

Було се в п'ятницю на Дмитра. З місточка М. Їхав я зі священником В. М. до Деліва. Він їхав на храм, а я скористав з нагоди більшого збору людей і вибрав ся розказати селянству про страшну хвилю.

Вияв холодний вітер, сушив розлізне осіннє болото по дорогах.

Дорогою стрічаємо жовняра з українською відзнакою. Священик М. велить візникови задержати коні і просить його сідати на віз, радуваний сідає біля візника.

Між нами сейчас наважується розмова і я завдаю тому питання за питаннями: Відки йде? Куди їхав? Що чув про Львів? Чи знає, що збирається ся українське військо та що оголошена вже мобілізація?

Його найбільше зацікавило останнє питання і на його відповідь:

— Хто вже тепер ішов би воювати. Досить уже війни. Коли-б скоріше до дому, то їй — Богу ніде не рушу ся.

— Мені цікаво було підібрати ся до його національного почування і переконати ся про правдивість його послідних слів.

— А чи знаєте, — питаю, — що тепер Галичина проголошена вже українською державою?

— Так, чув про се, ще на італійськм фронті.

— А про борби наших з Поляками у Львові чули?

— Про се довідався що йно в Станіславові.

— А знаєте, за що проливають кров Стрільці і наші війська?

— Щоб оборонити край перед наїздом Поляків, що хотять дальше панувати над нами.

— А ви не станули би в обороні своєї української держави?

Жовняр довго нічого не відповідав. На його обличчя виступив рум'янець і щой-но по хвилині він сказав:

— Ви може але порозуміли мене, Пане; я вертаю в хату, відпичну день, два і піду знов, та вже до свого українського війська. До тепер воював Бог-зна за що і за чие на італійських та альбанських фронтах, а тепер за своє, за свою державу.

Ми доїхали в село. Він зліз і пішов до Королівки біля Підгаець, а ми з священником до церкви.

Чи в нього брак національної свідомости? Ні, тільки хвилево приспана тугою за ріднею.

Їхав возом до Станіслава. На дорозі грузьке болото і худі жидівські коні ледви тягнуть віз, навантажений пасажирами. Чогось не весело, коли поволи от-так тягнуть коні віз. За мало руху і життя.

Красше вже йти пішки, просушеною стежкою, полями. Легенька снується думка, відчуваєть ся рух і життя, що достроюють ся до сучасних подій.

В Колодівці біля церкви стрічаю селянина. Кожух на опашки, шапка піднесена на чоло, а на плечах кіш із ноживою.

— Йдете до добровольців? — питають його Колодівці.

— Ая, — коротко відповідає селянин.

За селом я жду „добровольця“, витаю його привітом „Слава Ісусу“ і починаю розмову.

— Відки, газдо?

— З Узія.

— Куди йдете?

— До Станіслава, до сина! Несу, от бачите, харчі!

— Хиба син не вернув ще із війська?

— Вернув, був два дні дома, та в четвер привіз офіцер на кони приказ, ставити ся до війська і таки в п'ятницю син пішов.

— А багато пішло з вашого села?

— Богато. З трийцять. Усі, що були на „урльопі“ і що вернули з війська. Один, знаєте, вернув вночі з італійського фронту, а рано пішов!

— А як, хлопці радо йдуть?

— Радо. Та-ж то кождий знає, що се за своє і в кождого в охота. Правда, дехто в селі спинає, каже: „досить уже війни“, та таких мало.

І поніс мужик синові харчі до касарні, що вже робить службу своїй Українській державі!

Що чувати в світі.

— Австрія проголосила ся республікою. Міністер заграничних справ, соціаліст Адлер, вислав до

нового республіканського німецького правительства телеграфічно бажаня щастя новій республіці і заявив, що австро-німецька республіка хоче злучити ся з Німеччиною.

— Баварія. У Монахові видано проклямацію, якою проголошено Баварію республікою. Баварська королівська родина уткла з Монахова. По сих переворотях, можна надіятися, запанує лад, бо нове республіканське правительство постановило раз на все зірвати з монахічною формою правління і хоче допустити найнижші вертки народу до управи.

— Німеччина. Ідея монархізму в Німеччині вже впала. Як ми вже доносили, цісар не хотів зложити корони, але під напором соціалістів мусів уступити. Німеччину проголошено республікою, а соціаліст Еберсталь став президентом республіки. Поліція й управа армії в руках соціалістів. Посол Лібкнехт вивісив власноручно на цісарськм замку в Берліні червону хоругву. Така-ж сама хоругва повіває і на Бранденбургській брамі. Цісар Вільгельм ше хотів хватити ся останньої дошки ратунку і хотів Гинденбурга іменувати військовим диктатором. Гинденбург не прийняв іменованя, кажучи: Я жовнір, а не політик і хочу ним дальше остати. Видно, що і старий генерал не хотів ратувати цісаря і підпірати престоло, який мусів раз завалити ся і був би й його роздавив.

Німеччина програла війну і вислала відпоручників до веденя переговорів в справі перемиря до начального коменданта французьких військ, Фоша.

В Берліні вибух генеральний страйк. У деяких касарнях офіцери старали ся ставити опір революції, прийшло навіть до проливу крови, але кінцем революція побідила і цілу Німеччину проголошено республікою.

— Франція. Як воно дивним виглядає, а й у Франції вибухла революція. Се вже не революція проти державної форми, але соціальна революція. Саме тоді, коли Франція станула на висоті, вийшла побідницею зі страшної війни, жовніри і робітники потворили ради і сказали

рішучо, що не Фош, але вони будуть вести переговори з Німеччиною. Се дуже знаменна проява, яка примушує числити ся з тим, що подібна доля жде Англію й Італію. — Всякі імперіалістичні думки мусять уступити, а їх місце займе загальне виробує і безглядна справедливість. Коли слідити уважно, якими дорогами йшов той рух, який знаний у нас під іменем большевізму, то

можна було прийняти за цілком певне, що: большевизм загостить і до Франції, а можна далі сказати, що він не мине і прочих держав порозуміння. Не на те-ж люди проливали кров, щоби мала тріюмфувати у світі імперіалістична ідея і щоб далі панувала соціална нерівність.

— Італія поки що стараєть ся витягнути можливо найбільші користи з перемиря, підписаною із старою, німечю Австрією. Як доносить „Pester Lloyd“, Італія переняла вже австрійську флоту на адрійському морю і видала до армії розказ зайняти цілий Тироль та обсадити північні стоки Альп. Се заряджене змірене проти Баварії.

— Америка. Тим часом Вільзон попри свої високі ідеї, висловлені в звісних 14 точках, стараєть ся навязати торговельні зносини з розбитою Європою і витягнути з неї кілька лише можливо гроша. На днях вислав до Європи свого заступника Говера, який має відбуті важні наради з представниками держав порозуміння в справі достави живности до Австро-Угорщини.

— Сербія. Сербські війська при військовій підмозі держав порозуміння перейшли Дунай і заняли полудневу Угорщину. На разі маємо вістки, що Серби заняли комітат Торонталь і посунули ся аж до міста Уйвідек, яке також обсадили.

— Угорщина. На Угорщині далше панує нелад. Як доносить „N. Freue Presse“, сими днями радила в Будапешті Рада Міністрів. Предметом обрад було те, в який спосіб уладнати відносини в державі. Який грізний стан там панує, можна бачити з того, що Рада цілком серіозно застановляла ся над тим, щоби в Будапешті завести стан облоги, наколи не устануть рабунки і несупокої.

— Польща. В Кракові зглядний спокій, за те в околиці розгоряєть ся анархія на аграрному підкладі. Польські хлопці ограбили до тепер 5 більших посіlostей. Недавно був напад на Кшешовіце, який оружьем відперла двірська служба. Львів (той „польський Львів“) просить беззастанно помочи, але Краків не може дати підмоги і в свою чергу просить підмоги у Варшаві. Краківські часописи отверто признають, що не може бути й мови про яку небудь підмогу Львовови, бо-ж самі її потребують. В останніх днях прийшли до Кракова з Варшави дві швадрони кінноти. Супроти таких відносин балачка „Kurjera codzienn-ogo“ про „карну“ експедицію до східної Га-

личини виглядав на невилічиме божевільство.

— Румунія. З авторитетного жерела доносять, що з звязку з загальним міжнародним положенем і невдатною політикою президента міністрів Маргільомана в Румунії очікують з дня на день упадку його міністерства й утворенне нового на чолі з бувшим президентом міністрів ліберальної партії Таке Йонеску. Нове міністерство малоб на початок своєї діяльности проголосити мобілізацію всіх збройних сил краю і кинути війська в угорські землі Трансильванії й Банату. Таке Йонеску сподієть ся, що при піддержці союзників ся операція увінчаєть ся повним успіхом.

Маріямпіль місто і село коло Галича.

(Українські громадські комісарі. — Миська жандармерія. — Харчевий Уряд. — Поминальне богослуженне і панахида за поляглих Січових Стрільців).

Місцева інтелігенція і свідоміші міщани взяли ся з хвилею проголошеня української державности за обнову жита. В Маріямполь місті і селі, де вийтими були Жид і Поляк, вибрано громадськими комісарями Українців: в місті Івана Шпірака, в Маріямполь селі Гриня Фалька. Громадським комісарям дібрано Народну Раду, в склад якої ввійшли також представителі меншостей.

Для обезпекі міста й околиці Народна Рада зорганізувала миську платну й уоружену міліцію, який повіттовий командант надав характер жандармерії і переняв на удержанне державою. Крім платної жандармерії організуєть ся міліція, зложена з добровольців, що готові були би на кожний поклик станути в обороні Української держави.

Також заходом Народної Ради оснував ся Харчевий Уряд, у склад якого ввійшли по два відпоручники з українського, польського і жидівського населеня з громадським комісарем на чолі. Харчевий Уряд, маючи до розпорядности більш грошеві засоби, поведе зміло і добре свою працю в користь біднійшого населеня міста Маріямполь.

В суботу 9. с. м. заходом місцевиx організацій було в місцевій церкві поминальне богослуженне з панахидою за поляглих у бою Січових Стрільців. Дівчата гарно прибрали мари цвітами і вінцями з синьожовтими лентами; на одній із них був напис: „Борцям за волю — вічная пам'ять!“ По укінченім поми-

нальнім богослуженню і панахиді мішаний хор відспівав „Боже великий, єдиний“ і „Ви жертвою в бою“. Панахида, хор, гарно прибрали мари цвітами і вінцями робили глибоко вражінне, бо живо пригадували борців, що лягли головами з любови до Рідного Краю.

НОВИНКИ.

— Від Редакції. Просимо всіх тих, що приїжджають до Станіслава, а мають які часописи, прим. українські, польські або німецькі з послідних 2—3-ох днів, щоби ласкаво зволили відступати нам до зужиткованя. Часописи просимо віддавати або в друкарні п. Данкевича, при вул. Казимирівській, або в „Укр. Книгарні, вул. Собіського ч. 20, за що Редакція з гори дякує.

— Особисті вісти. Покликаний на становище міністра залізниць у першій Державній Секретаріят Західної України, надрадник Іван Мирон, виїхав в п'ятинню, дня 15. с. м., в ранці до Львова.

Архикнязь Вільгельм приїхав в середу, 14. с. м., в полудне автомобілем із Черновець і замешкав у гостинниці „Австрія“. В суботу, 16. с. м., рано поїде далше до Львова, щоби там як сотник У. С. С. віддати ся до диспозиції Українського правительства.

Ві второк, 13. с. м., перед полуднем переїхали через Станіславів в напрямі на Стрий два австрійські генерали, Уншульд і Гофман, про якого розповідають, що поклав богато своїх підписів на присудах смерти наших людей і вояків.

— Цікава проява. Тутешні кіна почали поволі приноравлияти ся до обставин і годити ся з фактом, що власть спочивав в українських руках. От одно кіно поставило українське оголошенне на першому місці, прочі, що правда, ще на другому місці, але сподівати ся можна що і у них українська мова виаванзує і займе їй належне становище. А що то було ще перед двома тижнями: українське оголошенне при самому кінці, або й цілком його не було.

— Підручний календарик на рік 1919 появить ся при кінці с. м. Замовленя на більшу скількість просить ся слати до „Української Книгарні“ в Станіславові, вул. Собіського ч. 20. Там приймають ся також замовленя на оповістки до календарика.

— Загальні Збори Товариства „Руська Хата“ відбудуть ся дня 17. падолиста с. р. о год. 5-тій, зглядно о 6-тій вечером.